

APSTIPRINU

Demenes pagasta pārvalde

Prof. V. Jaddone
13.09.2018.

Brīgenes ezera zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumi

SASKAŅOTS

Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides
zinātniskais institūts "BIOR"

SASKAŅOTS

Valsts vides dienesta
Daugavpils reģionālā vides pārvalde
skat. 28.08.2018.
vēstule Nr. 2-4-11/2151

Valsts vides dienests
Daugavpils reģionālā Vides
pārvalde
Raina ielā 28, Daugavpils
LV - 5401

Rīga, 2018

Darba izpildītāji – Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta "BIOR" Zivju resursu pētniecības departamenta Iekšējo ūdeņu un zivju resursu atražošanas nodaļas darbinieki:

Ruta Medne, nodaļas vadītāja

Ēriks Aleksejevs, vadošais pētnieks

Jānis Aizups, pētnieks

Edmunds Bērziņš, pētnieks

Raimonds Reščenko, asistents

1. Ūdenstilpes raksturojums

Brīgenes ezers (ūdenstilpes kods 43294) atrodas Daugavpils novada teritorijā ($26^{\circ} 32' 31''$ / $55^{\circ} 44' 41''$).

Saskaņā ar Civillikuma I Pielikumu Brīgenes ezers pieder pie publiskajiem ūdeņiem.

Ezera ūdens virsmas platība ir 137 ha (V/U "Meliorprojekts" 2000. gada dati), maksimālais dziļums – 31,0 m, vidējais – 10,0 m (Valsts meliorācijas projektēšanas institūta 1972. gada dati).

Brīgenes ezers ir caurtekošs. Tajā ietek dažas nelielas ūdensteces. No ezera iztek ūdenstece uz Akmenkas ezeru. Tālākā notece caur Straumenes upi, kas tek cauri Straumenes ezeram, Kumpotu, Laucesu un Daugavu uz Rīgas jūras līci.

Ezeram paredzēti šādi ūdens līmeņi Baltijas augstumu sistēmā: minimālais – 148,5 m, vidējais – 148,6 m un maksimālais – 148,9 m.

Ezera grunts pārsvarā dūņaina, vietām smilšaina un nedaudz akmeņaina.

Viršūdens aizaugums, ko veido niedres, meldri, kosas, kalnes, grīšļi, vilkvālītes, ežgalvītes un citi ūdensaugi, novērtēts ap 5% no ezera ūdens virsmas platības.

Brīgenes ezers pieder pie eitrofa tipa ezeriem, kam parasti nav raksturīga īpaši augsta potenciālā zivju produktivitāte.

Ezera piekrastē intensīva saimnieciska darbība nenotiek. Krastmala apaugusi ar kokiem un krūmiem, tālāk pļavas, vietām nedaudz – mežs. Pie ezera atrodas Demenes ciems, kā arī atsevišķas viensētas. Kopumā ezera ūdens kvalitāte atbilst zivsaimniecības vajadzībām.

Saskaņā ar Daugavpils novada teritorijas plānojumu 2012.–2023.gadam Brīgenes ezeram aizsargjoslas platums ir 300 m.

Saskaņā ar Zvejniecības likumu ap ezera krastu noteikta 10 m plata tauvas josla, ko zvejnieki un makšķernieki drīkst izmantot, pārvietojoties gar krastu, bet citām ar zvejniecību saistītām vajadzībām to var izmantot pēc saskaņošanas ar zemes īpašnieku.

2. Ihtiofauna

No 03.07.2018. līdz 04.07.2018. Briģenes ezerā tika veikta kontrolzveja, izmantojot tīklus ar linuma acu izmēru 8, 13, 14, 15, 18, 20, 25, 27, 30, 33, 35, 40, 43, 45, 50, 60 un 70 mm, mazuļu vadu (linuma acu izmērs āmī – 5 mm) un vēžu murdus.

2018. gada kontrolzvejā Briģenes ezerā tika konstatētas 12 zivju sugas: līdaka *Esox lucius*, plaudis *Abramis brama*, plicis *Blicca bjoerkna*, rauda *Rutilus rutilus*, rudulis *Scardinius erythrophthalmus*, līnis *Tinca tinca*, vīķe *Alburnus alburnus*, asaris *Perca fluviatilis*, ķīsis *Gymnocephalus cernua* un akmeņgrauzis *Cobitis taenia*, platgalve *Cottus gobio* un rotans *Perccottus glenii*.

Ar 8 – 18 mm tīkliem noķertas sešu sugu zivis, no kurām pēc skaita: asari – 55%, raudas – 26%, vīķes – 8%, ruduļi – 6%, pliči – 3% un līdakas – 2%.

Ar 20 – 35 mm tīkliem noķertas piecu sugu zivis, no kurām pēc skaita: raudas – 66%, asari – 20%, ruduļi – 9%, ķīši – 3% un līdakas – 2%.

Ar 40 – 70 mm tīkliem noķertas četru sugu zivis, no kurām pēc skaita: līņi – 63%, plauži – 14%, raudas – 14% un līdakas – 9%.

Ar mazuļu vadu noķertas piecu sugu zivis: rauda, asaris, akmeņgrauzis, platgalve un rotans.

Ar vēžu murdiem vēži netika noķerti.

Ihtiofaunas pētījumi ezerā veikti arī iepriekš. Latvijas Zivsaimniecības pētniecības institūta 2001. gadā veiktajā kontrolzvejā tika konstatētas 13

zivju sugas: līdaka, plaudis, plicis, rauda, rudulis, līnis, karūsa, vīķe, asaris, ķīsis, vēdzele, akmeņgrauzis un platgalve, kā arī šaurspīļu vēzis.

Pēc piecdesmito gadu datiem ezerā bijušas sastopamas 10 zivju sugas: līdaka, plaudis, plicis, rauda, līnis, karūsa, vīķe, asaris, zutis un salaka.

Nozvejas statistikā no 1952. gada līdz 2016. gadam pieminētas 17 zivju sugas: līdaka, plaudis, plicis, rauda, rudulis, līnis, karūsa, karpa, vīķe, zandarts, asaris, ķīsis, vēdzele, zutis, salaka, forele un peledē.

Brīgenes ezerā ielaisti sekojošu zivju sugu kāpuri un mazuļi: līdakas (2017.), zandarti (2018.), repši (1968.) un kižuči (1980.).

3. Ezera līdžšinējā zivsaimnieciskā izmantošana

Brīgenes ezers apzvejots no 1952. gada līdz 2016. gadam. No 1971. gada līdz 1989. gadam ezers bija nodots lietošanā valsts zivsaimniecībai.

Oficiāli reģistrētā nozveja piecdesmitajos gados svārstījies no 122 kg līdz 1845 kg (vidēji – 1185 kg) gadā (1.tab.) ar vidējo produktivitāti 8,6 kg no hektāra (2.tab.), sešdesmitajos gados – no 108 kg līdz 3776 kg (vidēji – 1184 kg) gadā vai 8,6 kg/ha, septiņdesmitajos gados – no 19 kg līdz 3153 kg (vidēji – 738 kg) gadā vai 5,4 kg/ha, astoņdesmitajos gados – no 46 kg līdz 2357 kg (vidēji – 924 kg) gadā vai 6,7 kg/ha, deviņdesmitajos gados – no 13 kg līdz 318 kg (vidēji – 154 kg) gadā vai 1,1 kg/ha, no 2000. gada līdz 2009. gadam – no 189 kg līdz 663 kg (vidēji – 344 kg) gadā vai 2,5 kg/ha un no 2010. gada līdz 2016. gadam – no 38 kg līdz 588 kg (vidēji – 307 kg) gadā vai 2,2 kg/ha. Nozvejas svārstības galvenokārt skaidrojamas ar izmaiņām zvejas intensitātē.

4. Zivju krājumu raksturojums

No 1952. gada līdz 2016. gadam vidējā zivsaimnieciskā produktivitāte bijusi samērā zema – 5,2 kg/ha. Nozvejas pamatmasu raudas, plauži, līdakas un asari. Minētajām sugām šajos gados vidējā produktivitāte ir attiecīgi 2,0 kg/ha, 0,6 kg/ha, 0,6 kg/ha un 0,5 kg/ha, atsevišķos gados sasniedzot: raudām – 9,2 kg/ha, plaužiem – 8,1 kg/ha, līdakām – 4,2 kg/ha un asariem – 4,3 kg/ha. Pārējo sugu zivis tika nozvejotas neregulāri vai ļoti maz.

2018. gada kontrolzvejā ar 20 – 35 mm tīkliem noķertas piecu sugu zivis, no kurām pēc masas: raudas – 65%, asari – 19%, ruduļi – 8%, līdakas – 6% un ķīši – 2%. Ar 40 – 70 mm tīkliem noķertas četru sugu zivis, no kurām pēc masas: līņi – 70%, līdakas – 14%, raudas – 9% un plauži – 7%.

Kopumā, spriežot pēc kontrolzvejas rezultātiem, Briģenes ezera zivju krājumu pamatmasu veido līņi, raudas, līdakas, asari, plauži un ruduļi. Kontrolzvejā uz 15 m garu tīklu ar linuma acu izmēru 20 – 35 mm vidēji noķerts 1,0 kg zivju, bet uz 30 m garu 40 – 70 mm tīklu – 0,8 kg, kas ir samērā slikts rezultāts Latvijas ezeriem vasaras sezonā un vidējs atbilstoša tipa ezeriem.

5. Iespējamā ezera zivsaimnieciskā izmantošana

5.1. Dabisko zivju krājumu izmantošana

Zivis tiek zvejotas un makšķerētas, izmantojot to pašatrazošanos. Zivju ielaišana netiek veikta. Nozvejas pamatmasu veidos līņi, raudas, līdakas, asari, plauži un ruduļi. Ezera ikgadējā potenciālā galveno "rūpniecisko" zivju sugu kopējā nozveja, ieskaitot rūpniecisko zveju, makšķerēšanu, kā arī citas iespējamās neregistrētās nozvejas, varētu būt ap 30 kg/ha, kas pie ezera laukuma 137 ha dod ap 4,1 t gadā.

5.2. Zivju krājumu mākslīga papildināšana

- Gadījumā, ja līdakas tiek intensīvi zvejotas un/vai makšķerētas, var veikt to kāpuru (ap 500 gab./ha jeb 65 tūkst. gab. gadā) vai mazuļu (ap 100 gab./ha jeb 13 tūkst. gab. gadā) ielaišanu uz izmantojamo (dotajai zivju sugai piemērotāko) platību – aptuveni 130 ha.

- Iespējama arī zandartu vienasaras mazuļu ielaišana ap 100 gab./ha jeb 13 tūkst. gab. gadā uz izmantojamo platību – aptuveni 130 ha. Ņemot vērā ezera tipu, dabiski atražojošas zandartu populācijas izveidošanās varbūtība ir maza, tāpēc to daudzums būs atkarīgs no ielaišanas efektivitātes.

- Iespējams veikt zušu mazuļu ("stiklveida zušu") ielaišanu ap 100 gab./ha jeb 13 tūkst. gab. gadā vai paaudzētus zušu mazuļus 20 gab./ha jeb 2,7 tūkst. gab. gadā uz izmantojamo platību – aptuveni 130 ha.

- Ezerā iespējams ielaist arī divvasaru karpas ap 50 gab./ha jeb 6,5 tūkst. gab. gadā uz izmantojamo platību – aptuveni 130 ha. Mazāka izmēra karpu ielaišana būs samērā neefektīva, jo tās labāk par vietējām zivīm pieejamas līdakām.

- Iespējama arī dažāda vecuma sudrabkarūsu ielaišana līdz 100 gab./ha jeb ap 13 tūkst. gab. gadā uz izmantojamo platību – aptuveni 130 ha.

6. Ezera zivsaimnieciskās izmantošanas noteikumi

6.1. Rūpnieciskā zveja

6.1.1. Zivju zveja veicama, ievērojot Ministru kabineta 2007. gada 2. maija noteikumus Nr.295 "Noteikumi par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos".

6.1.2. Saskaņā ar Ministru kabineta 2014. gada 23. decembra noteikumiem Nr.796 "Noteikumi par rūpnieciskās zvejas limitiem un to izmantošanas kārtību iekšējos ūdeņos" Brīgenes ezerā noteikts tīklu limits – 75 m. Katrus 30 m no tīklu kopgaruma var aizstāt ar vienu murdu un kopumā lietot līdz 25 mudiem, proporcionāli samazinot tīklu limitu. Pašvaldība reizi gadā līdz 1.jūlijam var iesniegt Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskajam institūtam "BIOR" priekšlikumus par zvejas limitu izmaiņām.

6.2. Makšķerēšana

6.2.1. Makšķerēšana veicama, ievērojot Ministru kabineta 2015. gada 22. decembra noteikumus Nr.800 "Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību noteikumi".

6.2.2. Ezerā vai tā daļā var organizēt licencēto makšķerēšanu.

6.2.3. Licencēto makšķerēšanu organizē, saņemot pašvaldības pilnvarojumu un ievērojot Ministru kabineta 2015. gada 22. decembra noteikumu Nr.799 "Licencētās makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību kārtība" prasības, noteiktā kārtībā izstrādājot licencētās makšķerēšanas nolikumu, kurā var tikt paredzētas atkāpes no vispārējiem makšķerēšanas noteikumiem, ja:

- tiek nodrošināta regulāra zivju krājumu papildināšana makšķernieku vajadzībām, ielaižot zivis, kas ir galvenie makšķerēšanas objekti (līdakas, zandarti, karpas u.c.);
- noteikta atbildīgā pašvaldības vai Valsts vides dienesta pilnvarota persona, kas piedalās vides un zivju resursu aizsardzības un uzraudzības pasākumos;
- tiek veikti Daugavpils reģionālās vides pārvaldes ieteikti pasākumi ezera ekoloģiskā stāvokļa uzlabošanai vai saglabāšanai;

- makšķerniekiem tiek sniegti noteikti pakalpojumi, kas var ietvert makšķerēšanas vietu aprīkošanu un sakopšanu, laivu bāzu un atpūtas vietu izmantošanas iespējas, laivu un makšķerēšanas rīku īri, konsultācijas par makšķerēšanas vietām u.c.

Saskaņā ar Daugavpils novada 15.09.2016. saistošajiem noteikumiem Nr.10 "Nolikums par licencēto makšķerēšanu Briģenes ezerā". Nolikuma darbības ilgums pieci gadi no 01.01.2017.

6.3. Zivju ielaišana

Ja tiek veikta zivju mazuļu ielaišana, ir jāievēro Ministru kabineta 2015. gada 31.marta noteikumi Nr.150 "Kārtība, kādā uzskaita un dabiskajās ūdenstilpēs ielaiž zivju resursu atražošanai un pavairošanai paredzētos zivju mazuļus, kā arī prasības attiecībā uz mākslīgai zivju pavairošanai pielāgotu privāto ezeru izmantošanu".

6.4. Zivju dzīves vides uzlabošana un to krājumu papildus aizsardzība

- Lai pastiprinātu zvejas kontroli un apkarotu iespējamo nelikumīgo zivju ieguvu Briģenes ezerā, zivju krājumu aizsardzībā būtu vēlams iesaistīt pašvaldības pilnvarotas personas.

- Tā kā Briģenes ezerā ir pietiekami labi apstākļi zivju nārstam un attīstībai, tad nav nepieciešams veikt zivju dzīvotņu un nārsta vietu uzlabošanas pasākumus.

[illegible]

[illegible]

Brīgenes ezera zivju rūpnieciskā produktivitāte 1952.–2016. gadā (kg)*

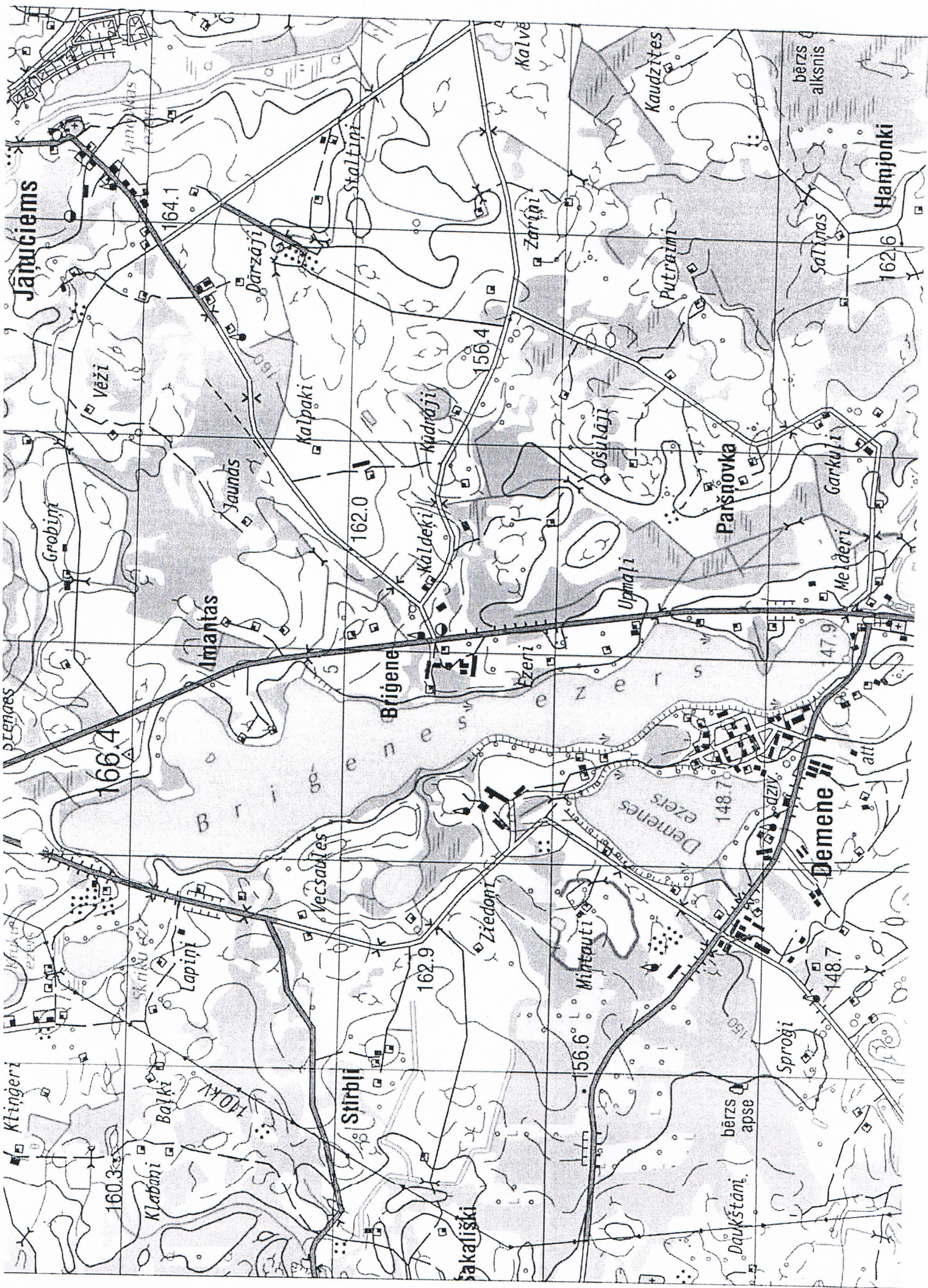
Gads	Līdaka	Plaudis	Pļicis	Rauda	Rudulis	Līnis	Karūsa	Karpa	Vīķe	Zandarts	Asaris	Kāsis	Vēdzele	Zutis	Salaka	Forele	Pelede	Jauktas	Kopā
1952	4,2	0,9	-	5,0	-	0,6	-	-	0,2	-	0,2	-	-	-	-	-	-	-	11,1
1953	3,7	0,1	-	7,9	-	-	-	-	-	-	1,3	-	-	-	0,3	-	-	-	13,3
1954	2,0	0,5	-	7,9	-	0,1	-	-	1,4	-	0,2	-	-	-	-	-	-	-	12,1
1955	1,7	0,1	-	4,5	-	-	-	-	-	-	0,4	0,2	-	-	0,2	-	-	-	7,1
1956	0,4	-	-	4,3	-	-	-	-	0,3	-	0,5	0,1	-	-	-	-	-	-	5,6
1957	3,3	1,2	-	1,3	-	-	-	-	4,2	-	0,7	-	-	-	0,7	-	-	-	11,4
1958	-	-	-	0,6	-	-	-	-	0,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,9
1959	0,7	0,8	-	2,9	-	-	-	-	-	-	0,7	-	-	-	-	-	-	-	2,4
1960	0,3	0,3	-	1,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7,5
1961	-	1,0	-	2,7	-	7,9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,9
1963	1,7	2,0	-	2,0	-	-	-	-	0,1	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	11,7
1964	0,2	2,6	-	2,8	-	-	-	-	0,1	-	0,9	-	-	-	0,3	-	-	-	7,0
1965	0,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,4	2,5	-	-	3,2	-	-	-	12,7
1966	0,8	0,3	-	4,0	0,3	0,1	-	-	-	-	4,3	-	-	-	-	-	-	-	4,8
1967	0,2	0,1	-	0,1	-	-	-	-	-	-	0,8	19,6	0,1	-	1,7	-	-	-	27,6
1968	0,9	0,4	-	0,1	-	-	-	-	-	-	0,3	-	-	-	-	-	-	-	0,7
1972	0,1	0,7	-	1,6	-	-	-	-	-	-	1,1	-	-	-	-	-	-	-	2,5
1973	-	0,6	-	0,3	-	-	-	-	-	-	0,5	-	-	-	-	-	-	-	2,9
1974	0,1	1,8	-	0,4	-	-	-	-	-	-	0,3	-	-	-	-	-	-	-	1,2
1975	0,7	0,4	-	0,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,3
1976	-	-	-	0,1	-	-	-	-	-	-	0,4	-	-	-	-	-	-	-	2,3
1977	1,0	0,5	-	0,9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,1
1978	0,5	0,1	-	1,6	-	-	-	0,4	-	-	0,2	-	0,1	-	-	7,8	-	-	10,9
1979	0,1	0,3	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	0,1	-	-	-	20,8	-	-	23,1
1980	0,6	0,1	-	3,9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,5
1981	0,8	1,3	-	6,3	-	0,5	0,1	0,3	-	-	0,5	-	-	-	-	-	-	-	5,1
1982	0,4	0,1	-	5,7	-	-	0,6	2,3	-	-	0,5	-	-	-	-	-	-	-	9,8
1983	-	0,1	-	6,0	-	-	-	-	-	-	0,1	-	-	-	-	-	0,1	-	9,3
											-	-	-	-	-	-	-	-	6,1

* – produktivitāte zemāka par 0,1 kg/ha nav norādīta

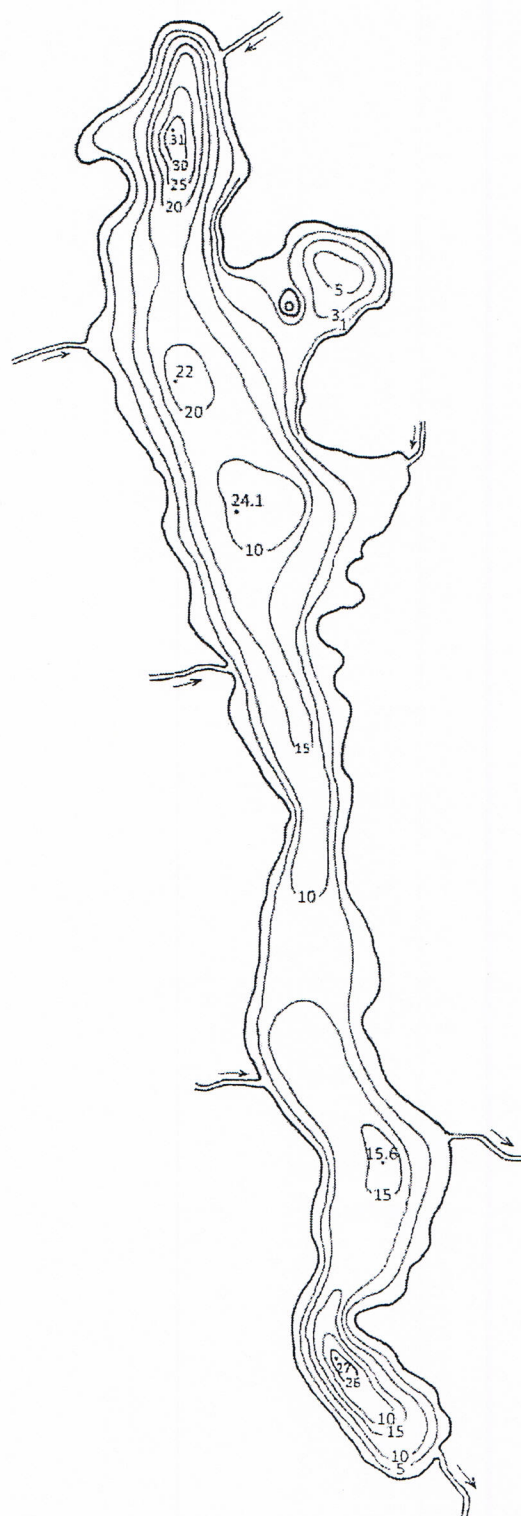
Brīgenes ezera zivju rūpnieciskā produktivitāte 1952.–2016. gadā (kg)*

Gads	Līdzība	Plaudis	Pļicis	Rauda	Rudulis	Lānis	Karūsa	Karpa	Vīķe	Zandarts	Asaris	Ķīsis	Vēdzele	Zutis	Salaka	Forele	Peledē	Jauktas	Kopā
1984	-	-	-	4,6	-	-	-	-	-	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	4,7
1985	-	-	-	3,9	-	-	-	-	-	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	4,0
1986	-	-	-	0,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,3
1987	-	1,4	-	2,6	-	-	-	-	-	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	4,1
1988	-	8,1	-	9,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17,3
1995	0,1	-	-	0,1	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,3
1996	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,1
1997	0,3	0,2	-	0,1	-	0,2	0,1	-	-	-	0,3	-	-	-	-	-	-	-	1,2
1998	0,2	0,1	-	0,4	0,2	0,1	-	-	-	-	0,4	-	-	-	-	-	-	0,2	1,6
1999	0,3	0,2	-	0,5	0,1	0,3	0,2	-	-	-	0,7	-	-	-	-	-	-	-	2,3
2000	0,5	0,2	-	0,4	0,1	0,2	-	-	-	-	0,5	-	-	-	-	-	-	-	1,9
2001	0,3	0,6	-	0,2	-	0,1	-	-	-	-	0,4	-	-	-	-	-	-	0,2	1,8
2002	0,4	0,1	-	0,4	-	0,2	0,1	-	-	-	0,3	-	-	-	-	-	-	-	1,5
2003	0,6	0,4	-	0,8	-	0,2	0,1	-	-	-	0,8	-	-	-	-	-	-	-	2,9
2004	0,5	0,5	-	0,7	-	0,4	0,1	0,1	-	-	0,7	-	-	-	-	-	-	-	3,0
2005	0,2	0,2	-	0,5	-	0,2	-	-	-	-	0,4	-	-	-	-	-	-	-	1,5
2006	0,3	0,3	-	0,8	0,1	0,4	0,1	-	-	-	0,5	-	-	-	-	-	-	-	2,5
2007	0,3	0,2	-	1,0	0,1	0,3	0,1	-	-	-	0,5	-	-	-	-	-	-	-	2,5
2008	0,3	0,2	-	1,1	-	0,5	-	-	-	-	0,5	-	-	-	-	-	-	-	2,6
2009	0,3	0,2	-	2,7	0,2	0,7	-	-	-	-	0,7	-	-	-	-	-	-	-	4,8
2010	0,3	0,2	-	1,5	0,3	0,3	0,1	-	-	-	0,9	-	-	-	-	-	-	-	3,6
2011	0,4	0,9	-	1,0	0,2	0,8	0,1	0,1	-	-	0,9	-	-	-	-	-	-	-	4,4
2012	0,2	0,3	-	0,7	0,1	0,7	-	-	-	-	0,5	-	-	-	-	-	-	0,2	2,7
2013	0,2	0,1	-	0,6	0,2	0,8	-	-	-	-	0,4	-	-	-	-	-	-	-	2,3
2014	0,2	0,3	0,1	0,7	-	0,4	-	-	-	-	0,3	-	-	-	-	-	-	-	2,0
2015	0,1	-	-	-	-	0,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,4
2016	0,1	-	-	-	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,2

* – produktivitāte zemāka par 0,1 kg/ha nav norādīta

Brīgenes ezers

Pēc VMPI 1972. g. datiem